

da käl pärrast jälle mahhajäti. Maa ja merre peäl olli allaline södda, ja olli meie ma sures häddas ja waewas, ning innis meste polest dite tuhjak ja kolledaks samas: küllad ollid ärs rakörwetud, mõisad ärrapõlletud, ja kirrikud kiwifikans gruiks tehtud. Nenda läks se pitk waeno hädda 1709 aastani ebbasi, mil Karel omma wäega wijsata Ukraini maale tõttas, et seäle Moskwa linna peäle minna, sedda ärrawõtma ja Wenne rigi peäle wõimust sama. Peter ruttas wõssto, ja saiwad mõllemad wäehulgad Pultawa linna liggidal tokko ja seisid õse rahhul; agga tõisel päwal, mis olli peawenne Petripäwa, hakkas Roots jo enne päwatõusu peäle: tullema. Olli se käl üks hirmus tapmise päewa, ja wallatt werd hommikust õhto iljani. Mõllemad wahwad Wallitsejad ollid ees ja tagga, omma sõamehhi juhhatamas, õiendamas ja kinnitamas. Kaarli hobbust tappis suretükki kuul temma al, ja pöerutas temma jalga nenda, et ei wõinud tõise hobbose selga istuda; sepärrast lastis ennast ramiga sinna kanda, kuhhu ennast tarwis, ja kus tapplemist kõige tullisema näggi ollewad. Agga olli Jummal nenda temma pärrast seadnud, kuida pühhas kirjas loeme, kui ütleb: ni kaugele pead sa minnema; agga ei mitte emale; seft Peter wõitis Karelit ärra; wõitis kõik temma wägge wangi, ja peasis Karel waewalt mõnne gardidega, ja põgs genes Turgi: maale, et agga eest ärra, ja mitte wangi saada. Selle sure ja werriise lahgingi järrele, mis Jummal Petriile andnud kõrda minna, nimmetos ta issiennast Riin draliks: seft ta olli taplemise päwal weel alles oberst.

Näüd olli kõigekardetawam waenlaene rammaks ja jätumaks tehtud; ja olli kõik Riia ja Tallinna ma Petri ommaks sanud, muud kui et weel Riia ja Tallinna lin kättes andmata ollid; agga sai neid tõisel aastal (1710) ennesele. Riiga andis ennast zdamal Jullil; Perno smal Augustil, ja Tallin Mihklipäwal heaga kätte. Seft ajast on meie maal Jummal tännatud! jubba näüd sadda ja nellitõiskümmend aastat, ilma wahheta allalift kallist rahhu olnud, egga polle õhhegi waenlaese jalg ülle meie raja sanud ei astuma egga astuda. On se üks suur arm Jummalast, mis mitte kõige maitsele õnneks polle sanud ollema. Selle eest on meie kohi hus, Jummalat omma Jesandat sedda ennam kõigest süddas: mest kica ja tännada, seft et teame, kui wägga häddane ja pinaline meie maa luggu allati enne sedda olnud, kui Wenne wallitsuse alla weel olli samata, et södda ja waeno rist, nälg ja käl tedda aastast aastani lõpmata willetsaks ollid teggomas.

Peter I. kes ilmdõsata suri teggusid teinud, mis ses piiskopeses ramatus asfet wõdi leida, egga temmasse mahtuda:

Peter, se suur, ja iggawese au wdert ja kulus Wallitseja; ei nõudnud muud, kui omma rigi ja temma allamate head, kelle siggiwaks õnneks; ja meie kõikide, ja meie järgmiste kassuks, Jummal temmale head meelt, suurt tarkust, rammu ja andid olli jagganud. Temma olli ommal ajal se mees, kes kõiges mailmas kõige raskemat murret, waewa ja tõed ennesse peäle olli wõtmas, ja Jummal abbiga õtsa ajamas, hingamist eht hingamise päwa temmal sin ilmas käl ei olnud: agga kui ta omma rasket päwatõed Jummalale nõu järrele olli ärrateinud, kutsus helte taewane Jesa tedda rahhule. Temma suri omma trui Katarina kätte wahhel, 8. Webruualil 1725 aastal, kui wiiskümmend kolm aastat olli wannaks sanud. Nuttis kõik riit tedda tagga; ja sowime iggaüks, tännolikult tedda wällestes, temmale õntsat hingamist Jummalale rigis.

Kui Peter siit ilmast olli lahkund, siis perris temma praua Katarina I. temma aujärke; agga ei wallitsend mitte kauemine kui kaks aastat, ja läks 17nemal Mai kuu päwal 1727 omma armise ja källi Petri järrele.

M a a s t

mis Jummalast kõige maapeäliste elloasfemeks lodud.

Kui ommad silmad taewa pole üllestõstame, ja õe ajal taewalautuse al ilmarmawata tähti omma walgusega näme ellandawad eht wirwendawad, kumawad eht kui udde läbbi walwendawad, mis omma seadetud teed käiwad; omma kõrda mõda asfet mudawad, ja jälle arga mõda taggast tullewad: siis mõistab mõtleja innimene et Jummal neile mailma algmisest käimise ja liikumise teed kindlaks rajanud, kenne neil wõimata lahkuda eht kõrwale minna, seft et nemmad ommas käimises õtse kui wäet, mis uris, allati õht wisi tõine tõise ümber liiguwad. Kõsõib innimene, mis nemmad on, ja miks Jummal neid lonud? Need kõik armad innimesed! need kõik on Jummalast walmistud elloasfemed, nenda kuida mehti ma. Mitmed neist on mitto tuhhat, eht mitme ja mitme miljoni kõrd suremad, kui ma, kelle peäl weil asfet Jesandast on sowitud. Nemmad näitwad meie silmist sellepärrast kui piiskopeses wirwendawad täppikesed eht tähhed, et nemmad õtsata kangel on, ja näitob meie ma neile, kes nende peäl ellawad, ta üks täht eht tähhetene, seft et temma kaugele pärrast piiskopene paistab. Agga järgame need asjad